

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci

Znásilnění představuje jeden z nejzávažnějších trestných činů, který zpravidla zásadním způsobem zasahuje do psychického i fyzického stavu oběti. V České republice tento trestný čin oznámí pouze přibližně 5 % obětí, což odpovídá zhruba 600 případům ročně. Pokud se oběť rozhodne podat trestní oznámení, jejím primárním cílem bývá zpravidla potrestání pachatele. Vedle toho však má možnost domáhat se rovněž náhrady vzniklé nemajetkové újmy prostřednictvím adhezního řízení. Přesto této možnosti využívá pouze přibližně třetina obětí. Nabízí se proto otázka, zda a jakými dalšími prostředky se mohou oběti domoci náhrady nemajetkové újmy?

Důvodů, proč oběti nárok na náhradu nemajetkové újmy neuplatňují, existuje několik:

1. nedostatečná informovanost ze strany orgánů činných v trestním řízení o možnosti uplatnit tento nárok v rámci adhezního řízení;
2. situace, kdy soud rozhodne trestním příkazem a obžalovaný proti němu nepodá odpor, čímž je prostor pro uplatnění nároku omezen; a
3. subjektivní důvody na straně obětí, zejména obava ze stigmatizace spojené s „obohacením se“ na pachateli či riziko sekundární viktimizace.

Adhezní řízení je součástí trestního řízení, v jehož rámci může být uplatněn nárok oběti znásilnění na náhradu nemajetkové újmy. Uplatní-li oběť svůj nárok a soud pachatele uzná vinným, zpravidla mu uloží rovněž povinnost k náhradě nemajetkové újmy v penězích. Průměrná výše uplatňovaného nároku činí přibližně 444.000 Kč, přičemž medián dosahuje 300.000 Kč. Soudy však v adhezním řízení přiznávají v průměru částku 177.876 Kč (tento údaj ovšem zahrnuje i případy, kdy je poškozený odkázán na občanskoprávní řízení podle § 229 odst. 1 trestního řádu). V situacích, kdy soud prvního stupně náhradu přímo přizná, pohybuje se její průměrná výše okolo 251.500 Kč. Výše přiznané náhrady přitom zpravidla koreluje se závažností spáchaného skutku. Uložení přísnějšího trestu bývá spojeno s vyšší náhradou nemajetkové újmy, což odpovídá intenzitě zásahu do práva na tělesnou a duševní integritu oběti. Závažnější zásahy do osobnostních práv jsou typicky důsledkem vyšší společenské škodlivosti jednání pachatele, která se promítá jak do trestněprávního posouzení skutku, tak do rozhodování o náhradě újmy.[\[1\]](#)

Praxí obecných soudů je často rozhodování pouze o části uplatněného nároku oběti, přičemž ve zbytku je poškozený odkázán na občanskoprávní řízení (někdy soud nerozhoduje o zásahu do všech složek osobnosti), případně je na toto řízení odkázán v plném rozsahu. Oběti, které byly v rámci adhezního řízení odkázány na civilní řízení, anebo svůj nárok v adhezním řízení vůbec neuplatnily, mají možnost domáhat se náhrady nemajetkové újmy právě v rámci občanskoprávního řízení. V řízení o ochraně osobnosti mohou oběti uplatňovat nárok na náhradu za zásah do svých osobnostních práv, zejména do práva na život a důstojnost, zdraví, vážnost, čest, jakož i do soukromého, rodinného a pracovního života. Již ze samotné povahy trestného činu znásilnění vyplývá, že dochází k zásahu do těchto práv, a obětem tak vzniká nárok na náhradu způsobené nemajetkové újmy. Civilní soud při rozhodování zpravidla vychází z trestního spisu a při stanovení výše náhrady zohledňuje konkrétní dopady jednání pachatele na oběť.

Nárok na náhradu nemajetkové újmy je však promlčitelný. Je proto nezbytné, aby byl uplatněn ve lhůtě tří let ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé. Pokud je nárok uplatněn v adhezním řízení, běh promlčecí lhůty se staví a znovu počíná od právní moci odsuzujícího rozsudku.^[2] Po uplynutí promlčecí lhůty lze nárok sice uplatnit, avšak v případě, že protistrana vznesla námitku promlčení, soud jej zpravidla nepřizná.

Závěrem je třeba zdůraznit, že neuplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy v adhezním řízení nevede k jeho zániku. Oběť má i nadále možnost domáhat se svého práva v rámci občanskoprávního řízení, zejména prostřednictvím žaloby na ochranu osobnosti. Adhezní řízení tak nepředstavuje jedinou cestu k náhradě nemajetkové újmy. Současně je však nezbytné upozornit na časové omezení tohoto práva. Nárok na náhradu nemajetkové újmy podléhá promlčení, přičemž subjektivní promlčecí lhůta činí tři roky ode dne, kdy mohl být uplatněn poprvé.

Mgr. Tereza Kuželová,
advokátní koncipientka

[Advokátní kancelář ONDŘEJOVÁ](#)

Příčná 8
110 00 Praha 1

Tel.: +420 777 086 287
e-mail: eva.ondrejova@ondrejova.cz

^[1] VANČA, Tomáš. Kompenzace újmy obětem znásilnění: jaká je realita? Praha: Právnická fakulta Univerzita Karlova, 2023.

^[2] PETŘÍČEK, Libor. K postavení poškozeného v trestním řízení. Bulletin advokacie. 2002, roč. 12, č. 6, s. 63-67. ISSN 1210-6348.

Další články:

- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)
- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)